

30 aastat lõimumispoliitikat
20 aastat integratsiooni monitooringuid
10 aastat uussisserändajate kohanemist

... kuidas ja kuhu edasi?

Kristjan Kaldur (kristjan@ibs.ee)

12.09.2024

lühiajalised
välistalendid
välistöötajad
venekeelsed
inglisekeelsed
välistudengid
välisvilistlased
expat-vähemus
lähi-immigrandid
kaug-immigrandid
pererändega tulijad
Euroopa Liidu kodanikud
rahvusvahelise kaitse saajad
kolmandate riikide kodanikud
Eesti kodanikest tagasipöördujad

Kellest me räägime kui räägime
uussisserändajatest?

Uussisserändajate kohanemise võtmevaldkonnad

2014

Informatsioon killustatud, ainult osaliselt inglise keeles, kohandamata välismaalase jaoks.

Vajadus ühtse infoportaali järele.

Elamislubade menetlemine, keeruline, läbipaistmatu (teadmatus), teenindus teenindussaalides ja vastuskirjades probleemne.

Keeleõppe madal motivatsioon, keelekursuste kvaliteet kõikuv, infot keeruline leida, tugev vastumeelsus kohustusliku keeleõppe osas.

Tööturule sisenemine keeruline, praktikakohti pole, tööturgu ei tunta, sotsiaalne võrgustik ei toeta. Kuid ka Eesti tööandjad ise ei tea ega pole huvitatud välisstudengitest.

Riiklik toetav tugisüsteem puudu, asutuste tööjaotus koordineerimata, iseseisev meetmete/tegevuste kujundamine, sh killustatus/dubleerimine, ühtset visiooni pole.

2019

Infot juba on piisavalt, kuid vajalik pakendada vajaduspõhiselt. Strateegilise kommunikatsiooni vaade puudulik.

Jätkuvalt vajadus ühtse veebivärava järele.

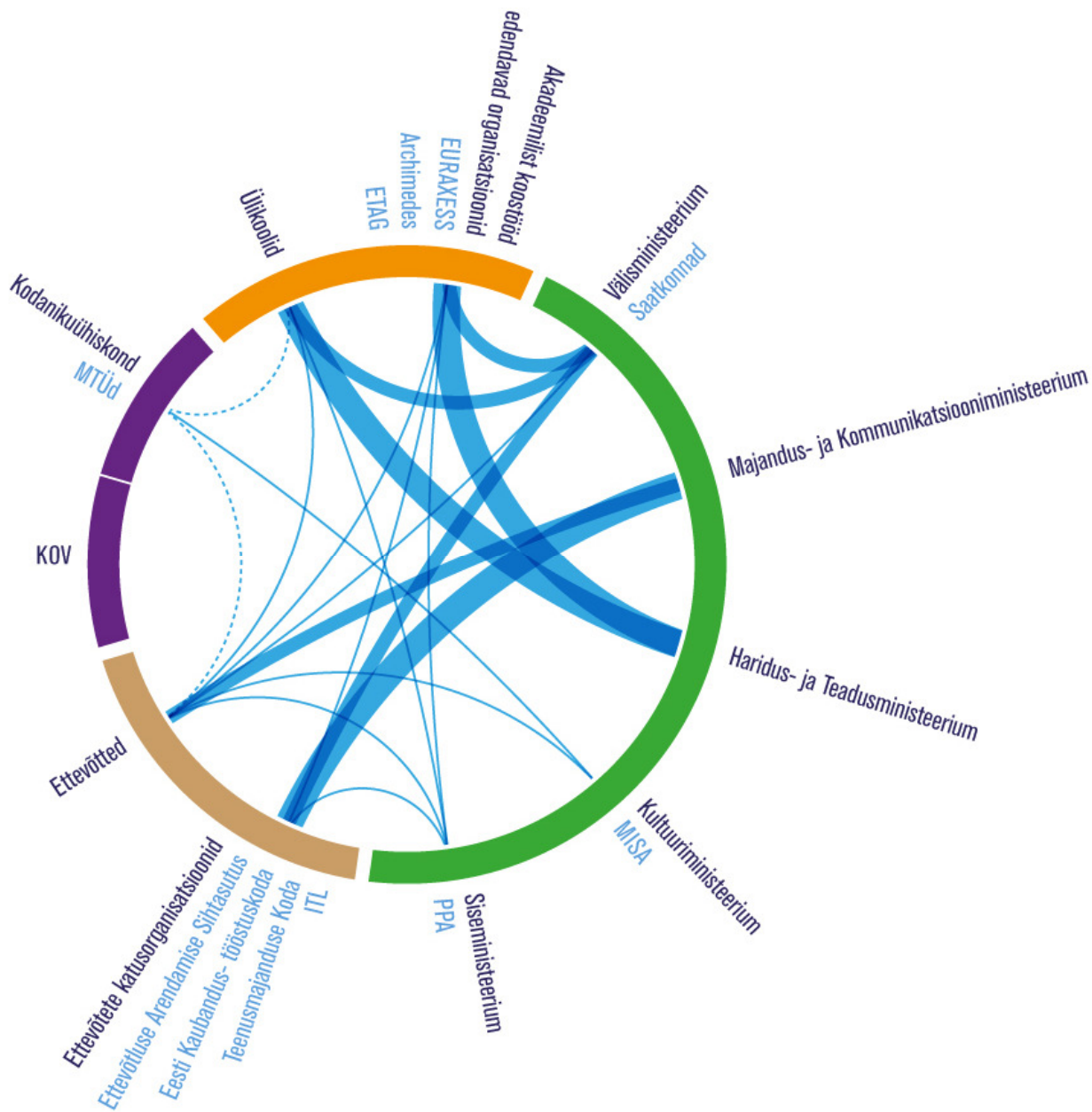
Haridus. Teadmatus eesti haridussüsteemist, kuigi paljud tulevad PISA tulemuste tõttu (hiljem kahetsetakse v. kooli panekut). Tugisüsteem lapsevanemale puudulik, ja uussisserändajast lapse toetamine koolides alles lapsekingades.

Eesti keelt küll väärtustatakse, kuid motivatsioon jätkuvalt madal. Võimalus järjepidevalt õppida süsteemitu. Vähene teadlikkus õppevõimalustest. Samas olukord parem kui kunagi varem.

Ettevõtjad juba teadlikumad, kuid suureks mureks kvoodid. Tõstatuvad nn uued küsimused nagu töökultuur ja mitmekesisuse juhtimine. Välisstudengite potentsiaal jätkuvalt alakasutatud.

Kohanemise toetamise ökosüsteem muutunud oluliselt komplekssemaks. Uued teenused, uued mahud, uued sihtrühmad, uued huvigrupid. Suurim väljakutse – kuidas panna see kõik omavahelisse koostoimesse?

Uussisserändajate kohanemise toetamise tugisüsteem aastal 2013/2014

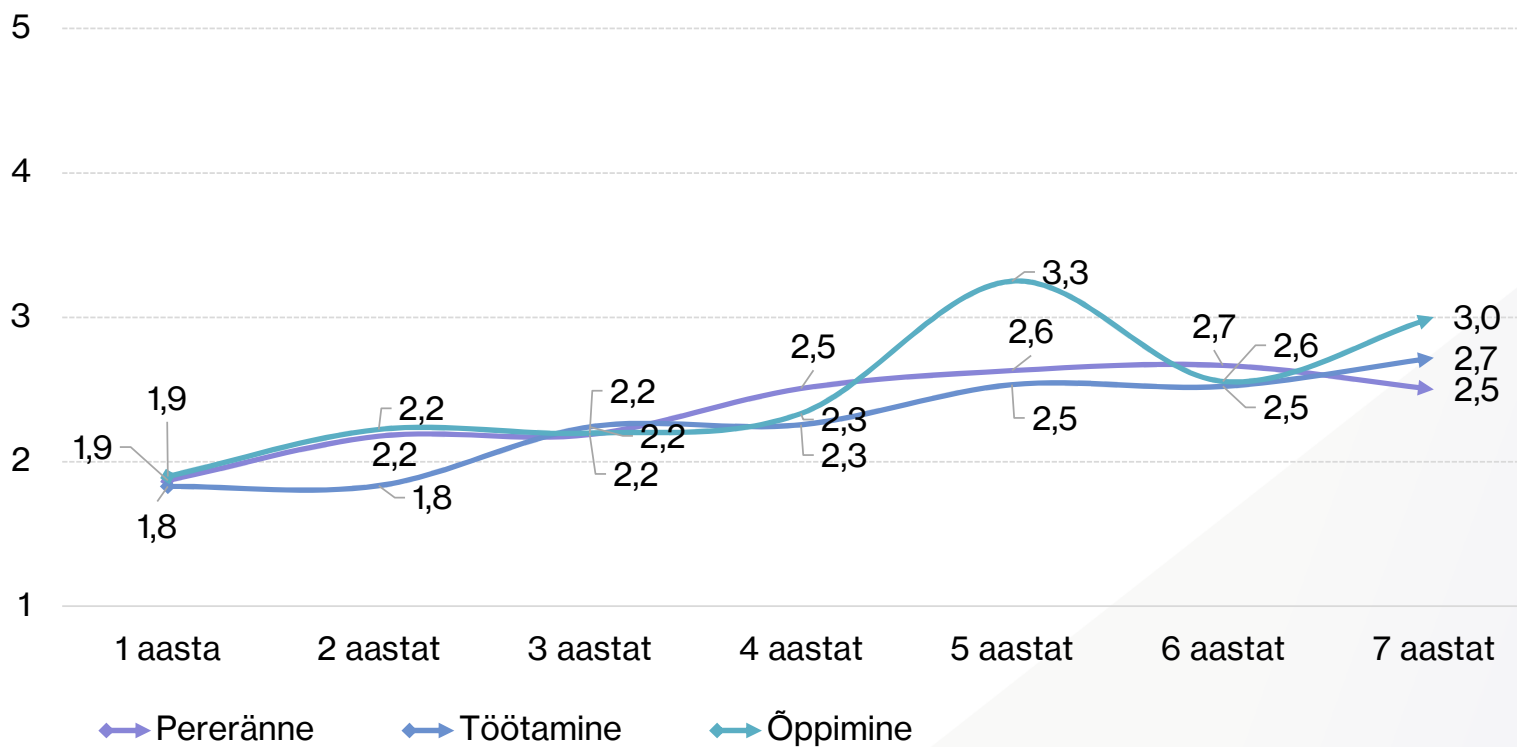
Uued vs vanad uussisserändajad /// **positiivne**

2018-2023 saabujad vs 2013-2017 saabujad

- Paraneb eesti keele oskus.*
- Ühtekuuluvustunne tõuseb iga Eestis viibitud aastaga:
  - seotus Eestiga 79% > 86%
  - lähedustunne eestlastega 48% > 57%**
- Kontaktid eestlastega suurenevad.
- Väheneb eraldatuse tunne.
- Väheneb informatsiooni puudus.
- Paraneb avalikele teenustele ligipääs (ca 5-10 protsendipunkti sõltuvalt teenusest).
- Jmt.

Uussisserändajate eesti keele oskuse tase

(keskmine, Eestis elatud/viibitud aastate lõikes, n=2333, EIM2020)

Spikker

- 5 = Valdan vabalt
- 4 = Saan aru, räägin, kirjutan
- 3 = Saan aru, räägin veidi
- 2 = Saan aru veidi, aga ei räägi
- 1 = Üldse ei oska

Uussisserändajate lähedustunne eestlastega

Eestis viibitud aastate lõikes (1-5 aastat)

inglisekeelsed ja venekeelsed vastajad, %

INGLIS- KEELSESED	Väga		Mitte väga lähedasena	Üldse mitte lähedasena
	lähedasena	Lähedasena		
1 aasta	8	35	39	18
2 aastat	10	39	38	13
3 aastat	11	40	32	17
4 aastat	15	41	36	8
5 aastat	16	40	36	9

VENE- KEELSESED	Väga		Mitte väga lähedasena	Üldse mitte lähedasena
	lähedasena	Lähedasena		
1 aasta	6	38	41	15
2 aastat	5	37	42	16
3 aastat	6	37	43	14
4 aastat	3	33	53	11
5 aastat	5	38	43	15

Uued vs vanad uussisserändajad /// **neutraalne-negatiivne**

2018-2023 saabujad vs 2013-2017 saabujad

- Kasvab ebavõrdsuse (10% > 15%) ja vaesuse tajumine (8% > 12%) Eesti ühiskonnas.
- Teatud elemente Eestist hakatakse vähem väärtustama, nt turvaline ja stabiilne ühiskond (67% > 63%) ja puhas loodus (56% > 48%). Või harjutakse nendega hoopis ära?
- Eestlastega suhtlemine ei muutu ajas lihtsamaks: eestlastele omane suhtlusstiil on muutunud häirivamaks (15% > 18%) ning suhtlemine eestlastega on jäänud üheks keeruliseks kohaks ja tekitab jätkuvalt muret (28% > 30%).
- Mõnevõrra langeb rahulolu Eesti haridussüsteemi kvaliteediga (71% > 69%).

Uued vs vanad uussisserändajad /// kokkuvõtlikult

2018-2023 saabujad vs 2013-2017 saabujad

- Mesinädalate läbisaamine?
- Paljude sotsiaal-majanduslike tunnuste põhjal on nn vanad uussisserändajad oluliselt paremas positsioonis kui uued.
- Kuid teatud (psühholoogilis-emotsionaalsete) hoiakute, väärtuste ning Eesti ühiskonna suunalise taju osas on muutunud pragmaatilisemaks, realistlikumaks, ja mõnevõrra isegi negatiivsemaks.

Uued vs vanad uussisserändajad /// kuidas edasi?

2018-2023 saabujad vs 2013-2017 saabujad

- Kas taoline olukord uute ja vanade uussisserändajate vahel on ootuspärane?
  - Kas teatud hoiakutes negatiivsemaks muutumine on hoopis märk *heast lõimumisest*?
  - Kas me saame ja peame selle valguses kuidagi paremini uute tulijate ootusi juhtima?
  - Kuid samas, kas ja kui palju on ka Eesti ühiskonna ootused muutunud uussisserändajate suhtes? Näiteks ootused ja eeldused eesti keele õppe/omandamise osas.
  - Kas eestlased on ka ise muutunud avatumaks, kas teenused on muutunud mitmekesisemaks ja kvaliteetsemaks - mis võib selgitada just kõige uuemate värskete tulijate optimismi?
-

PPA
2012

Tähtajaline elamisluba töötamiseks

SiM
2015

KOHANEMISPROGRAMM

1-PÄEVASED EESTIS KOHANEMIST
TOETAVAD KOOLITUSED JA
ALGTASEME EESTI KEELE ÕPE
UUSSISSERÄNDAJATELE

VAJALIK INFO, KASULIKUD
NÄPUNÄITED JA OLULISED
KONTAKTID

KuM
2022

settle
estonia

Margus, kass ja õunamoos

Lihtne lugemine A2-tasemele
+ helifailid

.....

Lea Kreinin

9/20/2024

Aitäh!

kristjan@ibs.ee